

Nd.

244. Frumvarp til laga

[122. mál]

um skrásetningu réttinda í loftförum.

(Lagt fyrir Alþingi á 85. löggjafarþingi, 1964—1965.)

I. KAFLI

1. gr.

Réttindi í loftfari, sem skráð er í þjóðernisskrá samkvæmt lögum um loftferðir, skulu skrásett til þess að njóta verndar gegn samningum um loftfarið og gegn lögsókn. Skrásetja ber í réttindaskrá, sem gilda skal fyrir allt landið og halda ber við borgarfégetaembættið í Reykjavík.

Skilyrði þess, að réttindi geti rýmt burt óskrásettum réttindum, er, að þau séu sjálf skrásett og aflandi þeirra samkvæmt samningi hafi öðlazz þau í grandleysi.

Nú er eigandi skrásettra réttinda í loftfari sviptur lögræði, og skal skrásetja athugasemd um það, til þess að lögræðisvöntunina megi hafa uppi gegn samningi um loftfarið, sem maður gerir í grandleysi við hinn lögræðissvipta mann. Sama gildir, þá er réttindahafi hlítir meðráðamennsku.

2. gr.

Skrásetja má einkaskjal, ef það eftir efni sínu kveður á um, stofnar, breytir eða fellir niður einhver eftirtalinna réttinda:

1. eignarrétt, hvort heldur hann er óskilyrtur eða bundinn skilyrði um greiðslu kaupverðs eða öðrum skildögum,
2. leiguréttindi, þá er þau eru veitt fyrir sex mánaða tímabili eða lengri tíma,
3. veðréttindi og áþekk tryggingarréttindi í loftförum, sem samkvæmt samningi skulu tryggja greiðslu skuldar, enda sé fjárhæð hennar eða hámarksfjárhæð fastákveðin. Veðréttindi og tryggingarréttindi, sem hafa eigi áður verið viðurkennd í íslenskum rétti, má því aðeins skrásetja, að þau fullnægi framangreindum skilyrðum og flugmálaráðherra samþykki skrásetninguna.

3. gr.

Nú er veðréttur eða áþekkur tryggingarréttur skrásettur, og er endurnýjuð skrásetning óþörf, þótt aðiljaskipti verði að réttinum.

4. gr.

Forgangsréttur krafna um opinber afgjöld af loftförum, sem skrásett eru hér á landi, er gildur gegnt þriðja manni án skrásetningar, enda sé kveðið á um hann í íslenskum lögum.

5. gr.

Kröfur um bjarglaun samkvæmt lögum um loftferðir og endurgjald fyrir útgjöld til varðveislu loftfars eru tryggð með veði í loftfarinu.

Slíkur veðréttur gengur fyrir öllum öðrum réttindum í loftfari. Veðrétturinn fellur niður, ef hann er ekki skrásettur, áður en þrjú mánuðir eru liðnir frá því krafan varð til.

Nú er um að tefla fleiri en ein réttindi nefndrar tegundar, og skal fullnægja þeim í öfugri röð við þá atburði, sem leiddu til réttindanna.

6. gr.

Önnur lögakveðin tryggingarréttindi en þau, sem greinir í 5. gr., verða eigi skrásett.

7. gr.

Skjöl, sem berast til skrásetningar, skal samdægurs rita í dagbók, þar sem m. a. sé tilgreint loftfar það, sem tilkynningin varðar, skráningarmarki þess, hvers konar réttindi um er að tefla, og svo nafn tilkynnanda og heimilisfang. Vísa skal frá skjölum, sem eigi fullnægja skilyrðum þeim, sem sett eru samkvæmt 16. gr. fyrir skrásetningu. Árita skal skjal um, hvenær það var ritað í dagbók.

8. gr.

Nú hefur skjal verið ritað í dagbók, og skal kanna, hvort skjal megi skrásetja. Ef skjalið varðar réttindi, sem eigi má skrásetja samkvæmt ofantöldum ákvæðum, eða tilkynnandi færir eigi fram nauðsynleg skilríki fyrir rétti sínum til að krefjast skrásetningar, ber að vísa skjali frá skrásetningu og strika það út í dagbók. Rétt er skrásetjara þó að setja frest til öflunar nefndra skilríkja, enda skal frávísa skjali að útrunnum þeim fresti, ef skilríkin hafa þá enn eigi verið lögð fram. Skrásetja skal þá skjalið og tilgreina hinn ákveðna frest.

Skrásetning í réttindaskrá eða frávisun skjalsins skal fara fram, svo fljótt sem kostur er, og eigi síðar en 10 dögum eftir tilkynningu til skrásetningar.

9. gr.

Nú er loftfar skrásett í réttindaskrá eða samsvarandi skrá í ríki, sem er aðili að Gensáttmálanum frá 1948, og er rétt að skrásetja eignarrétt á því samkvæmt:

1. afsali, sem tjáist útgefið af réttbærum aðilja til að ráðstafa loftfarinu eftir réttindaskrá þeirri, sem um er að tefla, eða afsalið er gefið út með samþykki þess aðilja, eða
2. vottorði skiptaréttar, sem lýsir því, að aðili, er beiðzt er skrásetningar á rétti hans, hafi fengið bú hins skrásetta eiganda framselt til setu í því óskiptu eða til einkaskipta, eða
3. endurríti af dómi eða annarri opinberri réttarathöfn, sem veitir aðilja, er beiðzt er skrásetningar á rétti hans, eignarrétt til loftfarsins eða kveður á um eignarrétt hans gegnt hinum skrásetta eiganda.

Nú stendur loftfar eigi á réttindaskrá eða samsvarandi skrá í erlendu sáttmálaríki, og er rétt að skrásetja eignarrétt samkvæmt skilríki um, að aðili, er beiðzt er skrásetningar á rétti hans, hafi á sjálfs sín spýtur látið smíða loftfarið eða hafi hann eignizt loftfarið á annan hátt, samkvæmt skilríki, er dómari metur gilt, að hann hafi eignazt loftfarið með tilgreindum hætti.

10. gr.

Rétt er, að skrásetning annarra réttinda fari fram samkvæmt

1. skjali, er varðar réttindin og tjáist vera útgefið af réttbærum aðilja eftir réttindaskránni til að ráðstafa réttinum, eða framsali hans, sé um veðrétt að tefla, eða það er gefið út með samþykki nefnds aðilja, eða
2. endurríti dóms, aðfarargerðar eða annarrar opinberrar réttarathafnar, sem veitir aðilja, er beiðzt er skrásetningar á rétti hans, réttindin eða kveður á um aðild hans að réttindunum gegnt þeim, sem umráð þeirra hefur eftir ákvæði 1. tl.

Nú hefur eigi verið kveðið á um veðréttindi þau, sem í 5. gr. getur, né fjárhæð þeirra í dómi né samningi, og er rétt að skrásetja þau samkvæmt fullnægjandi skilríkjum um, að lögsókn sé hafin gegn hinum skrásetta eiganda til heimtu þeirra. Skilríki skulu greina glögg, til hvernar fjárhæðar lögsóknin tekur.

11. gr.

Nú er loftfar, sem skrásett er í þjóðernisskrána, selt á nauðungaruppbóði eða tekið með beinni fúgetagerð, og ber fúgeta að senda skrásetjara tilkynningu um það til skrásetningar í réttindaskrá.

Nú er bú eiganda loftfars tekið til gjaldprotaskipta eða annarrar opinberrar skiptameðferðar, og ber skiptaráðanda (skiptaforstjóra) að láta skrásetja þetta í réttindaskrá.

Nú eignast ólögráða maður loftfar fyrir arf eða á annan hátt, og ber lögráðamanni að tilkynna það til skrásetningar.

Í tilkynningu skal tilgreina fæðingardag hins ólögráða manns.

12. gr.

Nú tálmar ekkert skrásetningu hins tilkynnta skjals, og skal skrásetja það í réttindaskrá og árita um skrásetninguna.

Nú greinir skjal eigi stöðu rétthafa í réttindastiga eða greinir hana þannig, að í bága fer við efni réttindaskrár, eða eigi ber saman í einhverjum minni háttar atriðum efni skjalsins, efni framlagðra skilríkja eða efni réttindaskrár, og skal rita athugasemd á skjalið um þetta og svo skrá athugasemdina í réttindaskrána.

13. gr.

Loftfar hvert skal í réttindaskrá hafa blað í þeirri röð, sem skrásetningartala loftfars í þjóðernisskrá segir til um. Blað loftfars skal greina í þrjá dálka, sem í skal skrá sundurgreint:

1. eignarheimildir;
2. veðréttindi og önnur tryggingarréttindi, þar með eignarréttarfyrirvara;
3. forkaupsrétt, leiguréttindi og önnur réttindi.

Í réttindaskrá skal skrá stuttlega efni skjals. Greina skal útgáfudag þess og tilkynningarstund, nafn og heimili útgefanda þess og nafn og heimili rétthafa, tegund réttinda þeirra, sem um er að tefla, ásamt skilyrðum og frestum, sem þau eru bundin. Tilgreina ber fjárhæð eða hámarksfjárhæð skuldar, sem tryggð er með veði eða öðrum tryggingarrétti í loftfari, stöðu veðbréfs í veðstiga og hvort veðréttur tekur yfir varahluti, sbr. 24. gr.

14. gr.

Ákvörðun borgarfúgeta, er varðar skrásetningu, má kæra til Hæstréttar innan tveggja vikna, frá því að sá, er í hlut á, hefur fengið tilkynningu um ákvörðunina. Rétt er dómsmálaráðherra, þá er sérstakar ástæður mæla með því, að veita leyfi til kæru á 6 mánaða tíma frá tilkynningu, enda sé þá kært innan tveggja vikna frá viðtöku leyfis. Nú er kært, og ber að skrásetja þegar um það athugasemd í dagbók eða réttindaskrá.

15. gr.

Leggja skal í skjalasafn borgarfúgeta endurrit af skrásettu skjali með sömu áritun, sem er á hinu skrásetta skjali.

16. gr.

Rétt er flugmálaráðherra að setja reglur um ritun réttindaskrár og um birtingu hins skrásetta efnis, hverjar skýrslur um loftför skal í té láta, áður en skrásetning er framkvæmd, og hver skilríki skuli fylgja skjali, sem afhent er til skrásetningar. Flugmálaráðherra er einnig rétt að setja reglur um form skjalanna og með hverjum

hætti útgefandi skuli sanna deili á sér og lögræði sitt og svo hvernig sanna skuli falsleysi skjalsins og framlagðra skilríkja.

17. gr.

Útstrikun skrásetts réttar úr réttindaskrá fer fram samkvæmt samþykki skrásetts rétthafa eða sönnun um, að rétturinn sé niður fallinn eftir efni sínu eða samkvæmt dómi eða annarri réttargerð.

Skilyrði fyrir útstrikun veðbréfs er framlagning þess með áritaðri kvittun eða sönnun fyrir því, að veðrétturinn sé niður fallinn samkvæmt dómsákvæði.

Útstrikun skal framkvæma með þeim hætti, að strika ber yfir það, sem skrásett er í réttindaskrá, þó þannig að það sé áfram læsilegt.

18. gr.

Borgarfógeti skal láta að beiðni í té endurrit úr réttindaskránni og dagbókinni eða endurrit skrásettra og tilkynntra skjala gegn gjaldi, sem flugmálaráðherra ákveður. Staðfesta skal borgarfógeti með undirskrift sinni, að endurrit séu rétt, og er undirritun hans sönnun fyrir réttleik endurrits, unz annað sannast.

19. gr.

Nú er loftfar strikað af þjóðernisskrá, og skal þá einnig strika það af réttindaskrá.

Nú er rituð í þjóðernisskrá athugasemd um tilvik, sem leitt hefði til útstrikunar, ef eigi hefði hvílt skrásett réttindi á loftfarinu, og skal rita samsvarandi athugasemd í réttindaskrána.

20. gr.

Réttarverkanir skrásetningar teljast frá þeim degi, er skjalið er tilkynnt til skrásetningar, enda sé eigi öðruvísi mælt. Skjöl, sem tilkynnt eru sama dag, eru jafnréttá.

Nú hafa réttindi á loftfari, þeirra tegundar sem í 2. gr. getur, hingað til verið skrásett í ríki, sem gerzt hefur aðili að Genfsáttmálanum frá 1948, og halda þau stöðu sinni í réttindastiga, þá er loftfarið er fært yfir á réttindaskrá hér á landi. Skrásetja skal nefnd réttindi í réttindaskrá samtímis því, að eignarheimildin er skrásett.

21. gr.

Nú hefur skjal verið skrásett í réttindaskrá, og verður engin mótbára höfð uppi um gildi þess gegn grandlausum manni, sem öðlazzt hefur það samkvæmt skrásettum samningi. Þó á rétt á sér sú mótbára, að skjalið sé falsað að nokkru eða öllu eða útgáfa þess hafi verið knúin fram með líkamlegu ofbeldi eða ógnun um beiting slíks ofbeldis þegar í stað eða útgefandi þess hafi verið ólögráða, þá er hann gaf það út. Nú hefur loftfarið áður verið skrásett í réttindaskrá ríkis, sem gerzt hefur aðili að Genfsáttmálanum frá 1948, og hefur skrásetning loftfarsins í hina íslenzku réttindaskrá eigi í för með sér, að ónýttist mótbára sú, er áður mátti hafa uppi gegn grandlausum manni, er öðlaðist loftfarið eða skrásett réttindi í því.

22. gr.

Réttindi þau, sem greinir í 2. og 5. gr., taka einnig yfir búnað, sem komið er fyrir í loftfari, þ. á m. hreyfla, skúfur, útvarpsbúnað, tæki og svo slíkan loftfarsbúnað, sem einungis um stundarsakir er skilinn frá loftfarinu.

Sérstök réttindi verða eigi stofnuð eða áskilin, að því er varðar slíkan búnað eða slíka hluta loftfars, er getur í 1. mgr.

23. gr.

Nú eru tvö loftför eða fleiri sett í einu að tryggingu fyrir sömu kröfu, og er hvert þeirra að veði fyrir allri veðskuldinni.

Nú er hluti loftfars settur að veði eða til tryggingar, og verður slík setning veðs eða tryggingar eigi skrásett.

24. gr.

Skrásetja má veðrétt eða áþekkan tryggingarrétt, sem einnig tekur yfir varahluti í eigu eiganda loftfars, enda séu þeir eigi áður sérstaklega veðbundnir, þeir séu í birgðageymslu hér á landi eða í ríki, sem gerzt hefur aðili að Genfsáttmálanum frá 1948, og tegund þeirra, tala þeirra hér um bil og geymslustaður sé tilgreint í skjalinu eða í fylgiskjali þess. Við hverja slíka birgðastöð skal vera uppfest auglýsing, sem greini haftið, nafn lánardrottins og svo hvar rétturinn er skrásettur.

Nú hefur slík veðsetning farið fram, og er veðsala skylt að sjá um, að magn birgðanna skerðist ekki að mun. Eigi verður beint lögsókn gegn hluta birgðanna, nema til komi samþykki rétthafa, sem ofar standa í réttindastiga.

Tryggingarréttur í varahlutabirgðum fellur niður í síðasta lagi, þremur mánuðum eftir að hann er fallinn niður í loftfari því, sem um er að tefla, nema handhafi tryggingarréttarins hafi fyrir lok nefnds tímabils hafið lögsókn til heimtu kröfu sinnar og leiðir hana til lykta án tafar til öflunar fullnustu.

Til varahluta teljast hlutar loftfars, hreyflar, skráfur, útvarpstæki, önnur tæki og aðrir hlutir, sem geymt er og ætlað er til setningar í loftför í staðinn fyrir hluta eða búnað, sem tekinn er úr notkun.

25. gr.

Að öðru ber að beita reglum þeim, sem gilda um veðréttindi í fasteignum, um rétt veðhafa og handhafa áþekkra tryggingarréttinda í loftförum til fullnustu á undan öðrum kröfuhöfum með þeim tilslökunum, sem leiðir af séreðli slíkra tryggingarréttinda.

II. KAFLI

Sérstakar reglur um erlend loftför.

26. gr.

Um réttindi í loftförum, sem eru skrásett í ríki, sem gerzt hefur aðili að Genfsáttmálanum frá 1948, gilda ákvæði 22., 27.—30. og 33.—35. gr.

27. gr.

Nú eru réttindi þau, sem um er að tefla, stofnuð samkvæmt þeim reglum, er um það gilda í ríki, er loftfarið þá var skrásett í Þjóðernisskrá þess, og réttindin eru löglega skrásett í opinberri skrá í ríki, sem gerzt hefur aðili að Genfsáttmálanum frá 1948, og njóta réttinda, sem hér á eftir eru talin, verndar á Íslandi:

1. eignarréttur til loftfars;
2. réttur vörzluhafa loftfars til að kaupa það;
3. leiguréttur til loftfars, svo fremi hann er veittur fyrir eigi styttri tíma en sex mánuði, og
4. veðréttindi og önnur áþekk tryggingarréttindi í loftfari, sem samkvæmt samningi eiga að tryggja efnd skuldbindingar, er fjárhæð hennar eða hámarksfjárhæð er fastákveðin. Verndin tekur einungis til vaxta, sem fallið hafa á í allt að þrjú ár fyrir upphaf lögsóknar eða meðan á lögsókn stendur.

Efni réttarverndar ákveðst, að því er varðar loftför þau, sem í 26. gr. getur, samkvæmt reglum þeim, er um það gilda í ríki því, þar sem réttindin eru skrásett, enda sé eigi öðruvísi mælt í lögum þessum eða réttarfarslögum.

Nú eru réttindi þeirrar tegundar er getur í 1. mgr. 1.—4. tl. þessarar gr., skrásett í sama loftfari í fleiri ríkjum en einu, sem hafa gerzt aðiljar að Genfsáttmálanum frá 1948, og skal meta lögmæti hverrar einstakrar skrásetningar samkvæmt lögum þess ríkis, er loftfarið var þá skrásett í Þjóðernisskrá þess.

Nú eru birgðir af varahlutum, sem geymdar eru hér á landi, settar til tryggingar ásamt loftfari eða loftförum, sem tekin eru á Þjóðernisskrá í ríki, sem gerzt hefur aðili að Genfsáttmálanum frá 1948, og ber að gæta reglna 1. mgr. 24. gr.

28. gr.

Nú hefur eigandi loftfars selt það eða stofnað í því einhver þau réttindi, sem greinir í 2.—4. tl. 1. mgr. 27. gr., eða handhafi einhverra þessarra réttinda hefur framselt þau þriðja manni, þótt eigandi loftfars eða framseljandi réttinda vissi, að framkvæmd hefði verið kyrrsetning, fjárnám eða nauðungarsala á loftfarinu eða nefndum réttindum, og nýtur kaupunautur eigi réttarverndar gegn lánardrottni þeim, sem framkvæmir lögsóknina, né gegn kaupanda við nauðungarsölu.

29. gr.

Nú hefur stofnast krafa um bjarglaun eða endurgjald fyrir óvenjuleg útgjöld, sem hafa verið algerlega nauðsynleg til þess að varðveita loftfar, og þessar aðgerðir hafa verið til lykta leiddar í ríki, sem aðili hefur gerzt að Genfsáttmálanum frá 1948, og krafan er samkvæmt reglum þeim, sem gilda í ríki þessu, tryggð með veði í loftfarinu, og gengur slíkur veðréttur fyrir réttindum þeim, sem greinir í 27. gr.

Nú eru fleiri en ein slík réttindi í loftfari, og skal fullnægja þeim í öfugri röð við þá atburði, sem leiddu til þeirra.

Nú eru liðnir þrír mánuðir frá aðgerðum þeim, sem getur í 1. mgr., og fellur rétturinn niður, nema hann sé skráður í réttindaskrána og fjárhæð kröfunnar fastákveðin í samningi aðilja eða lögsókn sé hafin. Það fer eftir lögum þess lands, þar sem lögsókn er hafin, hvort rjúfa má nefndan tveggja mánaða frest, eða láta hann hætta að líða um stundarsakir.

30. gr.

Nú er annars einhver réttur, tryggður í loftfari, skrásettur í ríki, sem gerzt hefur aðili að Genfsáttmálanum frá 1948, og vikur hann fyrir réttindum þeim, sem greinir í 27. gr., jafnvel þótt hann gangi í ríki því, sem í hlut á, fyrir nefndum réttindum. Nú veldur erlent loftfar tjóni á mönnum eða munum hér á landi, og gilda ákvæði sérlaga um lögsókn til heimtu skaðabóta fyrir tjónið.

III. KAFLI

31. gr.

Fyrir skrásetningu á eignarrétti á loftfari greiðist kr. 50.00 fyrir hver byrjuð 200 kg af leyfilegum hámarksþunga loftfars fullhlaðins, þó eigi minna en kr. 300.00.

Fyrir aðra skrásetningu, þar á meðal útstrikun, greiðist kr. 500.00 fyrir hvert loftfar, er skrásetningin varðar.

Ekkert gjald greiðist fyrir útstrikun veðréttinda, sem eigi hefur fengizt greiðsla á við nauðungaruppboð.

32. gr.

Gjald er kræft við tilkynningu. Gjaldið má heimta fyrirfram. Nú er skjali vísað frá, og ber að endurgreiða gjaldið.

Ábyrgur fyrir greiðslu gjaldsins er sá, sem krefst skrásetningar, hvort sem hann kemur fram í sjálfs sín þágu eða þágu annars aðilja. Í síðara tilvikinu er einnig sá, sem í hlut á, ábyrgur.

IV. KAFLI

33. gr.

Í lögum þessum merkir ríki, sem gerzt hefur aðili að Genfsáttmálanum frá 1948, ríki, er hefur gerzt aðili að sáttmála þeim, sem samþykktur var í Genf 19. júní 1948 um alþjóðlega viðurkenningu á réttindum í loftförum, eða landsvæði, er slíkt ríki fer með málefni þess gegnt öðrum ríkjum, enda hafi ríkið eigi undanskilið nefnt landsvæði reglum sáttmálans.

34. gr.

Ákvæði laga þessara skulu eigi vera til fyrirstöðu beitingu þeirra lagaaðgerða, sem heimilaðar eru í lögum um toll og loftferðir og svo komu manna hingað til lands.

35. gr.

Lögin gilda eigi um loftför hers, tollyfirvalda né lögreglu.

36. gr.

Lög þessi öðlast gildi hinn . . . . .

Frá þeim tíma eru úr gildi numin lög nr. 49 17. maí 1947.

V. KAFLI

37. gr.

Þegar eftir gildistöku laga þessara skulu þinglýsingardómarar utan Reykjavíkur senda borgarfégetanum í Reykjavík frumrit eða staðfest eftirrit af öllum skjölum, er þinglýst hefur verið um loftför í umdæmum þeirra.

Eftir viðtöku skjalanna kannar borgarfégti eftir föngum, hvort hin þinglesnu réttindi verði skrásett eftir lögum þessum. Ber borgarfégeta, ef því er að skipta, að kveðja í ábyrgðarbréfi þá, sem hlut eiga, fyrir sig til að sanna rétt sinn. Rétt er borgarfégeta einnig að kveðja þá, er í hlut eiga, með áskorun í Lögbirtinga- blaði, er sé birt þrisvar, að sanna rétt sinn innan tveggja mánaða frá síðustu birtingu áskorunar að viðlagðri niðurfellingu af skrá.

Um málsskot fer sem segir í 14. gr.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Á síðasta ári voru sett lög um loftferðir, nr. 34/1964. Frumvarp þetta er samið í framhaldi af þeim lögum og með sama hætti og þau.

Samkvæmt 1. gr. laga nr. 49/1947 skal um stofnun og vernd eignarréttar og eignarhafta á skrásettu loftfari fara eftir reglunum um fasteignir, að svo miklu leyti sem þeim verður við komið. Nú eru loftför alþjóðleg samgöngutæki. Er auðsætt að móta þar reglur um eignarrétt og eignarhöft í loftförum með hliðsjón af því. Genfsáttmálinn frá 19. júní 1948 geymir reglur um þessi efni. Er sáttmálinn reistur á málamiðlun milli lögskipana sáttmálaríkjanna. Ísland undirritaði sáttmálann, en hefur eigi fullgilt hann. Frumvarp það, sem hér liggur fyrir, er við það miðað, að Ísland staðfesti sáttmálann og öðlist þar með þá vernd fyrir loftför sín í sáttmálaríkjunum, sem sáttmálinn veitir. En sáttmálinn geymir reglur um, að hve miklu leyti sáttmálaríki ber að virða réttindi í loftförum, er heima eiga í öðrum sáttmálaríkjum. Koma slíkar reglur einkum til greina, þá er innlendur aðili eignast erlent loftfar og svo er lögsókn er hafin gegn fyrirsvarsaðilja erlends loftfars hér á landi. Sérstaklega má benda á, að aðild ríkis að sáttmálanum veitir hagræði, þá er leitað er láns gegn veði í loftförum.

Sáttmálinn mælir svo fyrir í 2. gr., að allar skrásetningar, er varða eitt og sama loftfar, skuli rita í eina og sömu skrá, sé slík skrá haldin. Tekur þetta ákvæði til innlendra loftfara. Sérstaklega ber að leiða athygli að IX. gr. sáttmálans, þar sem svo er kveðið á, að þá er frá er skilin nauðungarsala, samkvæmt VII. gr., skuli enginn flutningur frá þjóðernisskrá eins sáttmálaríkis til sams konar skrár í öðru sáttmálaríki eiga sér stað, nema allir handhafar skrásettra réttinda hafi hlotið fullnustu eða veiti samþykki sitt til flutningsins. Í sáttmálanum er kröfum um bjarglaun og varðveizlulaun loftfars veitt forgengi fyrir öllum öðrum skrásettum réttindum, án tillits til innanlandslaga sáttmálaríkis, nema björgunar eða varðveizluráðstafanir séu til lykta leiddar á yfirráðasvæði tiltekins sáttmálaríkis. Þá er svo stendur á, er því sáttmálaríki rétt að heita frábrigðilegum lögum sínum, er þeim er til að dreifa.

Dönsk lög, nr. 135/1960, hafa verið tekin sem fyrirmynd að frumvarpi því, sem hér liggur fyrir, þar sem þau lög þykja gera efninu bezt skil þeirra erlendra laga, sem vól hefur verið á. Kostur þeirra er m. a. sá, hversu vel þau eru samræmd hinum alþjóðlegu reglum.

Um 1. gr.

Loftför sæta samkvæmt frumvarpinu meðferð að mestu sem fasteignir. Ákvæði 1. gr. tekur yfir öll réttindi, hvort þau eru stofnuð með samningi, lögsókn, þ. á m. gjaldþroti, eða á annan hátt. Önnur ákvæði frv. takmarka nokkuð þau réttindi í loftfari, sem skrásetja má.

Af ákvæði 2. mgr. 1. gr. frv. leiðir, að óskrásett réttindi skuli eigi rýma fyrir skrásettum réttindum, er aflandi hinna skrásettu réttinda vissi um betri rétt óskráðan. Hér er um grundvallarreglu að tefla, sem þykir rétt að halda fast við, hvernig sem skilja ber ákvæði I. gr. (2) og II. gr. (2) sáttmálans.

Samkvæmt 1. mgr. verður loftfar þá fyrst skrásett í réttindaskrá, er það hefur verið skrásett í þjóðernisskrá. Skrásetjari þjóðernisskrár verður því að gæta vandlega ákvæði IX gr. Genssáttmálans um, að flutningur frá þjóðernis- eða réttindaskrá eins sáttmálaríkis til sams konar skrár í öðru sáttmálaríki, skuli eigi fram fara, nema allir handhafar skrásettra réttinda hafi hlotið fullnustu eða veiti samþykki sitt til flutningsins.

Um nauðungarsölu, sjá VII. gr. Genssáttmálans og sérlög.

Samkvæmt II. kafla laga nr. 34/1964 skal flugmálastjórnin halda skrá um loftför (þjóðernisskráning). Það þykir horfa til bóta að hafa einnig eina og sömu réttindaskrána fyrir allt landið, svo sem mælt er í 1. gr. frv. Telst eðlilegt, að réttindaskráin sé haldin við borgarfógetaembættið í Reykjavík.

Um 2. gr.

Frv. takmarkar eigi rétt aðilja til að skrásetja lögsóknarathafnir.

Annars telur greinin upp þau viljaákvæðnu réttindi, sem skrásetja má, og er í því efni í samræmi við Genssáttmálann. Þar við bætist tryggingarréttindi samkvæmt 4.—6. gr. frv. Skrásetja má eignarrétt með fyrirvara. Frv. gengur hér nokkru lengra en I. gr. b. Genssáttmálans.

Leiguréttindi verða því aðeins skrásett, að þau séu gerð til 6 mánaða eða lengri tíma. Ef leigutími er styttri, getur þetta leitt til þess, að leigutaki verði að víkja fyrir lánardrottnum, leigusala eða kaupunautum.

Veðréttindi og tryggingarréttindi verða skrásett, svo sem sáttmálinn segir til um. Svonefnt skaðleysisbréf má skrásetja. Orðin „áþekk tryggingarréttindi“ taka yfir handveð, en eigi yfir haldsrétt.

Lokaákvæði 2. gr. er öryggisákvæði.

Þá er loftför eru keypt til landsins, kunna að hvíla á þeim tryggingarréttindi, sem óþekkt eru samkvæmt islenskum rétti.

Um 3. gr.

Skrásetning er eigi nauðsynleg við aðiljaskipti að tryggingarrétti, en skrásetja má aðiljaskipti, ef krafizt er. Er þá hægt að senda framsalshafa ýmsar tilkynningar, t. d. um nauðungaruppboð o. s. frv.

Um 4. gr.

Skilyrði þess, að ákvæði gr. þessarar verði beitt, er, að loftfarið hafi verið tekið á íslenska þjóðernisskrá, þar sem það væri andstætt Genfsáttmálanum að beita ákvæðinu um loftför, sem skrásett eru í öðrum sáttmálaríkjum. Almennar reglur alþjóðlegs einkamálaréttar skera úr því, hvort lögákveðin tryggingarréttindi á loftförum, sem skrásett eru í löndum utan sáttmálans, skuli njóta verndar.

Um 5. gr.

Ákvæðið er í samræmi við 140. gr. laga nr. 34/1964 og IV. gr. Genfsáttmálans og svo við reglur þær, sem gilda í siglingarréttinum.

Um 6. gr.

Ráða má af ákvæði 6. gr. og 1. gr., að önnur lögákveðin tryggingarréttindi en þau, sem í 4. og 5. gr. getur, njóti eigi verndar gegn grandlausum kaupunautum og lögsækjendum.

Um 7. gr.

Gera má ráð fyrir, að skjöl, sem koma til skrásetningar, svo sem afsöl fyrir loftförum, séu oft útgefin erlendis. Þurfa þau oft gaumgæfilegrar athugunar, sem eigi getur fram farið, áður en skráð er í dagbók. Verður skjölum því vísað frá dagbók einungis af formsökum.

Um 8. gr.

Frestur sá, 10 dagar, er í greininni getur, lengist, ef skrásetjari veitir sérstakan frest, samkvæmt greininni til að afla skilríkja, sem ef til vill verður að afla erlendis.

Um 9. gr.

Sá, er æskir skrásetningar, verður að sanna eftirtalin atriði:

1. Að hann hafi látið smíða loftfarið. Setja má samkvæmt 16. gr. reglur um þá sönnun, sem færa skal.
2. Að hann hafi fengið afsal fyrir loftfarinu úr hendi þess aðilja, sem áður var skrásettur eigandi þess í íslenskri réttindaskrá eða í réttindaskrá annars sáttmálaríkis samkvæmt Genfsáttmálanum. Einnig ber að gæta þess, að skilyrðum IX. gr. Genfsáttmálans sé fullnægt.

Nú er loftfarið keypt frá ríki, sem er utan Genfsáttmálans, og skal skrásetjari meta, hvort eignarheimild seljanda eða afhendanda sé í lagi.

Ef vafi er, er ástæða til að láta ganga dóm um þessi efni.

3. Að hann hafi fengið loftfarið fyrir arf eða setu í óskiptu búi.
4. Að hann hafi öðlzt loftfarið með lögsókn eða annarri opinberri réttarathöfn.

Um 10. gr.

Sá, sem tekið hefur á leigu loftfar um sex mánaða tíma eða lengur og vill skrásetja rétt sinn, verður að leggja fram skjal, sem sé útgefið af hinum skrásetta eiganda sjálfum eða útgefið með samþykki hans og sanni leiguréttinn. Nægja mundi, að fram sé lagður leigusamningur, sem hinn skrásetti eigandi hefur ritað á samþykki sitt, enda geymi leigusamningurinn heimild til framleigu. Þarf þá einnig að færa sönnur á framleiguréttinn.

Veðhafi getur fengið rétt sinn skrásettan samkvæmt framsalsáritun á veðbréfið. Ef veðhafi skrásetur rétt sinn, tryggir hann sér að fá vitneskju um nauðungaruppboð, sem kynni að vera haldið á loftfarinu, sbr. 3. gr. frv.

Um 11. gr.

Ákvæði greinarinnar eiga að girða fyrir, að fyrri eigandi hafi ráðstöfunarvald á loftfarinu, sem selt hefur verið á uppboði. Erlendur uppboðskaupandi getur t. d. eigi tryggt rétt sinn með skrásetningu, en ákvæði 11. gr. kemur honum til hjálpar. Líklega má skrásetja kröfu um gjaldþrotaskipti.

Um 12. gr.

Loffför taka ýmsum breytingum með tímanum, svo að skjölum, er þau varða, ber eigi fyllilega saman. Leiðir slíkt eigi til synjunar á skrásetningu, heldur til athugasemda.

Um 13. gr.

Kaupandi loftfars með eignarréttarfyrirvara getur látið skrásetja eignarrétt sinn í eignarheimildardálk, þar sem fyrirvarans skal geta. Jafnframt skal skrásetja eignarréttarfyrirvara í veðréttindadálk. Lokaákvæði greinarinnar svarar til X. gr. Genfsáttmálans.

Um 14. gr.

Ákvæðið er í samræmi við venjulegar kærureglur að öðru leyti en því, að heimild dómsmálaráðherra er nokkru viðtækari.

Um 15. gr.

Þess er eigi krafizt, að endurrit séu geymd í sérstökum skjalahylkjum. Þeir, sem það skiptir máli, eiga rétt á að fá að kynna sér endurrit.

Um 16. gr.

Í 22. gr. frv. til þinglýsingarlaga segir: „Afsali eða veðbréfi, sem ekki er útgefið af stjórnvöldum eða öðrum opinberum aðilum verður ekki þinglýst, nema undirskriftin sé staðfest af notario publico, héraðsdóms- eða hæstaréttarlögmanni eða fulltrúum þeirra, löggiltum fasteignasala, eða tveimur vitundarvottum. Það skal skýlaust tekið fram, að útgefandi hafi ritað nafn sitt eða kannast við undirskrift sína í viðurvist þess eða þeirra, er undirstkriftina staðfesta, svo og að hann hafi verið fjárráða, er hann ritaði nafn sitt. Vitundarvottar skulu geta stöðu sinnar og heimilisfangs.

Ritun undir samþykki samkvæmt 24. gr. skal staðfesta með hilðstæðum hætti“.

Fyrirmynd að ákvæði þessu er sótt í 17. gr. norsku þinglýsingalaganna. Þá er um loftför er að tefla, eru skjöl þau, sem skrásetja skal, oft gefin út erlendis og form þeirra og snið annað en tíðkast hér á landi. Er ætlazt til, að dómsmálaráðherra hafi hönd í bagga með, hverra skilríkja skuli krefjast um áreiðanleik og falsleysi slíkra skjala. Þyrfti flugmálaráðherra að hafa samráð við viðkomandi erlend yfirvöld um þessi efni.

Skrásetjari verður vitaskuld alltaf að vera á verði.

Um 17. gr.

Áhrif upptöku loftfars á réttindi á því fer eftir almennum reglum, sbr. 34. gr. frv. Nú er veðréttur í loftfari dæmdur niður fallinn, og ber að strika hann út. Hins vegar kemur eigi til útstrikunar, þótt dæmt sé, að veðbréf sé eigi skilríki veðréttar, sem sjálfur stendur áfram.

Um 18. gr.

Ákvæðið er í samræmi við III. gr. (2) og (3) Genfsáttmálans.

Um 19. gr.

Samkvæmt 1. gr. verður loftfar því aðeins skrásett í réttindaskrá, að það hafi verið skrásett í þjóðernisskrá. Nú eru efni til að strika loftfar af þjóðernisskrá af ástæðum, sem eigi hrófla við höftum á því, og leiðir þetta til þess samkvæmt 19.

gr., að eiginleg útstrikun fer eigi fram, heldur er rituð athugasemd um tilvik það, sem leiða hefði átt til útstrikunar, í skránnar. Ákvæðið er í samræmi við 14. gr. laga nr. 34/1964.

Um 20. gr.

Ákvæði 1. mgr. miðar að því að varðveita þau réttindi sem eru í loftfari.

Samkvæmt II. gr. (2) Genfsáttmálans skulu verkanir skrásetningar á réttindi, þau sem getur í I. gr. (1), ráðast gegn þriðja manni samkvæmt lögum þess sáttmálaríkis, þar sem skrásetningin hefur farið fram. Þetta leiðir til þess, að eigi skal hrófla við stöðu réttinda í loftfari í réttindastiga, þótt loftfar sé fært af þjóðernisskrá eins sáttmálaríkis til annars. Nú hefur loftfar verið fært af réttindaskrá ríkis, sem ekki er sáttmálaríki, til íslenzkrar þjóðernisskrár, og ræðst það eftir íslenzkum alþjóðlegum einkamálarétti, að hve miklu leyti réttindi þau, sem eru í loftfarinu njóta viðurkenningar hér á landi. Samkvæmt 1. gr. frv. þarf að skrásetja slík réttindi til þess að þau njóti verndar gegn grandlausum kaupunautum og lögsókn, en 2. gr. kveður á um, hver réttindi samkvæmt viljayfirlýsingu verða skrásett.

Nú hefur loftfar áður verið skrásett í sáttmálaríki, og kunna þá að hvíla á því eignarhöft, sem eigi eru vernduð samkvæmt sáttmálanum, t. d. skrásettar lögsóknaraðgerðir eða tryggingarréttindi fyrir opinberum gjöldum. Skrásetja má slík réttindi í íslenska réttindaskrá, en þau mega eigi njóta forgengis fyrir þeim réttindum, sem greinir í 2. gr. frv., jafnvel þótt þau hafi staðið þeim frammar að lögum fyrra skrásetningarlands, sbr. I. gr. (2) Genfsáttmálans.

Um 21. gr.

Samkvæmt þessu ákvæði varðveitast hinar svonefndu algeru mótbárur, án þess að grandlaus kaupunautur eða eignartökuaðili eignist skaðabótakröfu á ríkið af þeim sökum umfram það, sem leiða kann af almennum reglum um skaðabótaábyrgð opinberra aðilja. Það er eðlilegt, að mótbárur, sem hafa má uppi gegn grandlausum eignartökuaðilja að loftfari, sem skrásett er erlendis, eða rétthafa í því, haldist, þótt loftfarið sé tekið á þjóðernis- eða réttindaskrá á Íslandi.

Um 22. gr.

Hvað telst til búnaðar loftfars, skiptir máli um réttindi yfir loftfari, sem rót sína eiga að rekja til viljagernings, og einnig um bjarglaun og bætur fyrir sérstakt framlag og tilkostnað. Afmörkun hugtaksins er í samræmi við XVI. gr. Genfsáttmálans. Búnaður tekur yfir öll tæki, sem eru nauðsynleg til rekstrar loftfars, og einnig birgðir af oliu og benzíni í loftfari. Einnig tekur búnaður yfir loftfarshluta eða loftfarstæki, sem um stundarsakir eru tekin úr því, t. d. hreyfil, sem er til viðgerðar.

Um 23. gr.

Hér er um að tefla hið svonefnda fleet-mortgage, sem nú er mikið notað í Bandaríkjunum. Sérgreina ber hvert loftfar, sem veðsett er, þannig að veðrétturinn verði skrásettur, að því er það varðar. Veðhafi getur vitaskuld eigi á eigin spýtur tekið eitt loftfar úr veðsetningu og sett annað í staðinn.

Um 24. gr.

Ákvæði greinarinnar eru samin í samræmi við X. gr. Genfsáttmálans, en Bandaríki Norður-Ameríku áttu frumkvæði að ákvæðum X. gr. hans. Tryggingin í varahlutabirgðum fylgir tryggingu í loftfari, þannig að falli tryggingin niður í loftfari, fellur hún einnig niður í varahlutunum, þó eigi fyrr en þremur mánuðum eftir að hún er fallin niður í loftfarinu, enda hafi handhafi tryggingarréttarins eigi fyrir þann tíma hafizt handa um lögsókn og fylgi henni fram án tafar til fullnustu. Halda má tryggingarrétti varahlutabirgðanna við, enda sé annað loftfar

á nefndu þriggja mánaða tímabili veðsett ásamt þeim, eða stofnað er lausafjárveð í þeim á sama tíma.

Ákvæði er sett í 24. gr. til tryggingar því, að varahlutabirgðirnar rýrni eigi, meðan á veðsetningu stendur. Rýrnun hefur vanefndarverkanir í för með sér.

Nú er hlutur tekinn úr varahlutabirgðum og skeyttur í óveðsett loftfar, og myndi eigandi þess loftfars eignast traustnámsrétt á varahlutnum, enda mætti hann eigi sjá, að verið væri að skerða veðréttinn í varahlutabirgðunum um skör fram. Þrátt fyrir það þótt varahlutabirgðirnar séu að veðrétti fylgiveð hins veðsetta loftfars, mætti ganga að varahlutabirgðunum í heild sinni, án þess gengið væri að loftfarinu, til fullnustu veðkröfu í loftfari og varahlutabirgðum eða til fullnustu annarrar kröfu, t. d. lögtakskröfu. Hins vegar verður lögsókn eigi beint gegn hluta af birgðunum.

Um 25. gr.

Ákvæðið er, svo langt sem það nær, í samræmi við lög nr. 49/1947.

Um 26. gr.

Það leiðir eigi af ákvæði 26. gr., að 15. gr. laga nr. 29/1885 gildi um veðbréf í loftfari. Eigi gildir heldur um loftför ákvæði 32. gr. laga nr. 57/1949 um útlagn-ing eignar til veðhafa.

Um II. kafla.

Kafli þessi geymir lögtöku á ákvæðum Genfsáttmálans frá 1948.

Um 27. gr.

Réttindi þau, sem greinin tekur yfir, eru nokkuð sömu og þau, er í 2. gr. frv. getur.

Eignarréttur samkvæmt greininni tekur einnig yfir réttarskipun þá, sem til er í Bandaríkjunum Norður-Ameríku og nefnist „equipment trust“. Er þá lánveitandi talinn vera eigandi loftfars, en lántakandi fær afnotarétt þess og heimild til að öðlazzt eignarréttinn á því, þá er lánið er greitt. Það er skilyrði fyrir réttarvernd réttinda þeirra, sem 27. gr. frv. getur, að þau séu löglega stofnuð og auk þess skrásett í sáttmálaríki samkvæmt reglum, er um það gilda.

Ákvæði 3. tl. 27. gr. frv. samsvarar I. gr. (1) í sáttmálanum.

Hugtakið varahlutir verður skv. ákvæði 4. mgr. 27. gr. frv. að skilja á sama hátt og greint er í 4. tl. 24. gr. frv. Hér er að athuga, að X. gr. Genfsáttmálans kveður svo á, að beita skuli um birgðir varahluta lögum þess ríkis, þar sem loftfar það, sem veðsett er ásamt birgðunum, er skrásett þjóðernisskráningu.

Um 28. gr.

Hér er lögtekin regla VI. gr. Genfsáttmálans um vernd til handa lögsækjendum og kaupendum á nauðungaruppboði gegnt þeim, sem öðlazzt hefur einhver þau réttindi, sem í 27. gr. getur, og það án tillits til þess, hvort hann hefur fengið rétt sinn skrásettan. Það skiptir hér eigi máli, hvort aflagandi réttar samkvæmt samningi var grandlaus eða eigi, heldur hitt, hvort framseljandi loftfars eða réttinda í því vissi um lögsókn þá, sem fram hafði farið.

Þetta ákvæði er undantekning frá þeirri skipan Genfsáttmálans, að lögsóknar-aðgerðir verða að víkja fyrir réttindum þeim, sem í sáttmálanum greinir, ef þau fullnægja skilyrðum sáttmálans til réttarverndar. Þótti rétt að rétta nokkuð hlut þeirra, er leita réttar síns gegnt loftförum. Það athugast að sáttmálaríki er í sjálfsvald sett, hvort það tekur þessa reglu í lög sín.

Um 29. gr.

Ákvæði greinar þessarar lögfestir IV. gr. Genfsáttmálans.

Um 30. gr.

Ákvæði 1. mgr. eru í samræmi við I. gr. (2) Genfsáttmálans. Ekkert er því til fyrirstöðu að alþjóðlegum einkamálarétti að viðurkenna önnur réttindi í loftförum en greinir í sáttmálanum, sbr. 27. gr. 1. mgr. frv., enda gangi réttindi samkvæmt sáttmálanum fyrir.

Sérlög ber að setja um réttindastigann, er saman lendir réttindum í loftfari, vernduðum samkvæmt sáttmálanum, og skaðabótakröfum vegna tjóns, er loftfarið veldur á mönnum eða munum hér á landi.

Fylgir frumvarp til laga um viðauka við lög nr. 57 25. maí 1949, um nauðungaruppböð.

Um 31. og 32. gr.

Sérreglur þarf að setja um gjald fyrir skráningu og afskráningu réttinda í loftförum. Reglur laga um gjöld fyrir þinglýsingar eiga hér eigi við, þar sem loftför eru annars vegar oft geysidýr, en hins vegar skammlíf.

Um 33.—35. gr.

Ákvæði greina þessara lögfestu reglur XXIII. (1) og (3), XII. og XIII. gr. Genfsáttmálans.

**Sáttmáli um alþjóðlega viðurkenningu á réttindum í loftförum,
gerður í Genf 19. júní 1948.**

I. gr.

- (1) Sáttmálaríkin skuldbinda sig til að viðurkenna:
- eignarrétt á loftförum,
  - rétt vörzluhafa loftfars til að eignast það með kaupum,
  - rétt til að hafa vörzlu loftfars samkvæmt leigusamningi, er gerður sé fyrir sex mánaða leigutíma eða lengur,
  - veðréttindi og áþekk réttindi í loftfari, sem eru samkvæmt samningi til tryggingar á greiðslu skuldar, er fjárhæð hennar eða hámarksfjárhæð er fastákveðin, enda séu nefnd réttindi:
    - stofnuð samkvæmt lögum þess sáttmálaríkis, þar sem loftfarið við stofnun réttindanna var skrásett þjóðernisskráningu,
    - löglega skráð í opinbera skrá í því ríki, þar sem loftfarið er skrásett þjóðernisskráningu.Lögmæti skrásetninga, er framkvæmdar eru hver eftir aðra í ýmsum ríkjum, skal meta samkvæmt lögum þess ríkis, þar sem loftfarið var skrásett þjóðernisskráningu á þeim tíma, er hver einstök skrásetning fór fram.

- (2) Ekkert ákvæði sáttmála þessa skal vera því til fyrirstöðu, að viðurkennd séu í löggjöf einhvers sáttmálaríkis önnur réttindi í loftfari, en sáttmálaríkin skulu eigi leyfa eða viðurkenna, að nokkur réttur gangi fyrir réttindum þeim, sem greinir í (1) mgr.

II. gr.

- Allar skrásetningar, er varða eitt og sama loftfar, skal rita á eina og sömu skrá.
- Nú er eigi öðruvísi mælt í sáttmála þessum, og skulu verkanir skrásetningar á réttindum þeim, sem getur í I. gr. (1) mgr., ráðast gegnt þriðja manni samkvæmt lögum þess sáttmálaríkis, þar sem skrásetning hefur farið fram.
- Sáttmálaríki getur lagt bann við skrásetningu hvers konar réttinda, sem eigi verða löglega stofnuð samkvæmt sjálfs þess löggjöf.

III. gr.

- (1) Þjóðernisskirteini sérhvers loftfars skal greina skýrt heimilisfang stjórnvalds þess, sem skrásetninguna hefur á hendi.
- (2) Hver, sem er, á rétt á því að fá hjá stjórnvaldi því, sem fer með skrásetninguna, staðfest endurrit af eða útdrátt úr því, sem skrásett er. Slík endurrit eða útdrættir teljast full sönnun fyrir efni skrárinnar, unz annað sannast.
- (3) Nú mæla lög sáttmálaríkis, að afhending skjals til skrásetningar skuli hafa sömu réttarverkun sem skrásetning, og skal sama gilda innan marka þessa sáttmála. Ef tilvikum er þannig farið, skulu gerðar nauðsynlegar ráðstafanir til tryggingar því, að almenningur eigi þess kost að kynna sér skjalið.
- (4) Krefjast má sanngjarns gjalds fyrir aðstoð skrásetningarvaldsins.

IV. gr.

- (1) Nú eru kröfur hafðar uppi um:
  - a. laun fyrir björgun loftfars, eða að varðveita loftfarið, og kröfur þessar eru samkvæmt lögum þess ríkis, þar sem björgunin eða varðveizluráðstafanirnar eru til lykta leiddar, tryggðar með hluthbundnum rétti í loftfarinu, og skulu sáttmálaríkin viðurkenna slíkan rétt og láta hann ganga fyrir öllum öðrum réttindum í loftfarinu.
- (2) Réttindum þeim, sem í (1) mgr. getur, skal fullnægja í öfugri röð við þá atburði, sem leiddu til réttindanna.
- (3) Greina má sérhver nefndra réttinda í réttindaskránni innan þriggja mánaða frá lokum björgunar eða varðveizluaðgerða.
- (4) Önnur sáttmálaríki skulu eigi viðurkenna nefnd réttindi, að liðnum þeim þriggja mánaða fresti, sem í (3) mgr. getur, nema fyrir lok frests þessa:
  - a. hafi farið fram skrásetning réttarins samkvæmt (3) mgr., og
  - b. fjárhæðin hafi verið ákveðin í samningi eða mál höfðað til ákvörðunar á nefndum rétti. Nú er mál höfðað, og sker löggjöf á varnarþinginu úr um, með hvaða skilorði þriggja mánaða fresturinn rofnar eða stöðvast.
- (5) Beita skal ákvæðum greinar þessarar án tillits til ákvæða I. gr. (2) mgr.

V. gr.

Forgengi einhverra réttinda þeirra, sem talin eru í I. gr. (1) mgr. d., tekur til allra þeirra fjárhæða, sem réttindin tryggja. Forgengis njóta þó einungis þeir vextir, sem fallið hafa á í þrjú næstu ár fyrir upphaf lögsóknar, og svo þeir vextir, sem falla á, meðan á lögsókn stendur.

VI. gr.

Nú er loftfar eða einhver réttindi í því kyrrsett, tekin fjárnámi eða seld nauðungarsölu, og er sáttmálaríkjum eigi skylt að viðurkenna, þannig að lánardrottinn sá, sem framkvæmir kyrrsetninguna eða fjárnámið, eða kaupandi bíði tjón af, nein þau réttindi, sem getur í I. gr. (1) mgr., eða aðiljaskipti slíkra réttinda, svo fremi réttindin eru stofnuð eða yfirfærð af þeim aðilja, sem lögsókninni er beint gegn, eftir að hann hefur öðlazzt vitneskju um söluna eða aðförina.

VII. gr.

- (1) Tilhögun nauðungarsölu á loftfari fer að lögum þess sáttmálaríkis, þar sem salan fer fram.
- (2) Gæta ber þó eftirtalinna reglna:
  - a. Stund og stað sölunnar og skal tiltaka eigi skemmri tíma en 6 vikur fyrir fram.
  - b. Lánardrottinn sá, sem framkvæmir fjárnámið, skal afhenda dóminum eða öðru bæru stjórnvaldi staðfestan útdrátt af því, sem skrásett hefur verið

um loftfarið. Hann skal auglýsa uppboðið opinberlega á þeim stað, þar sem loftfarið er skrásett þjóðernisskráningu samkvæmt lögum þeim, er þar gilda, a. m. k. einn mánuð fyrir hinn fastákveðna dag. Hann skal jafnan tilkynna hina ákveðnu sölu í ábyrgðarbréfi, ef unnt er í loftpósti, hinum skrásetta eiganda og handhöfum skrásettra réttinda í loftfarinu og svo handhöfum réttinda, sem skrásett eru samkvæmt IV. gr. (3) mgr., enda skal senda hina bréflugu tilkynningu til heimilisfangs þeirra samkvæmt réttindaskrá.

- (3) Nú er eigi farið eftir reglum þeim, sem greinir í (2) mgr. að ofan, og hefur það þær afleiðingar, er mæla lög þess sáttmálaríkis, þar sem salan fer fram. Þó má ómerkja hverja þá sölu, sem fram hefur farið andstætt nefndum reglum, samkvæmt kröfu hvers þess aðilja, sem tjón bíður við slík afbrigði, enda beri hann kröfu sína fram, áður en 6 mánuðir eru liðnir frá söluþegi.
- (4) Enga nauðungarsölu má til lykta leiða, nema öll réttindi, sem ganga samkvæmt sáttmála þessum fyrir kröfu lánardrottins þess, sem lögsækir, og leiddar eru sönnur að fyrir bæru stjórnvaldi, greiðist af söluverðinu eða kaupandi viðurkennir, að þau séu tryggð í loftfarinu.
- (5) Nú hefur loftfar, sem á hvíla réttindi samkvæmt I. gr. til tryggingar kröfu, ákveðinni að fjárhæð eða hámarksfjárhæð, valdið tjóni á mönnum eða fémunum á jörðu niðri í sáttmálaríki því, þar sem nauðungarsalan fer fram, og hald er lagt á nefnt loftfar eða annað loftfar sama eiganda, sem á hvíla sams konar réttindi í þágu sama lánardrottins, og má í lögum nefnds ríkis kveða svo á:
  - a. að ákvæði ofanskráðrar (4) mgr. skuli eigi beita gegn tjónþolanda eða réttartökum hans, svo fremi hann eða þeir eru lögsækjendur,
  - b. að engin réttindi þeirra, sem getur í I. gr. og eru til tryggingar skuldbindingu, ákveðinni að fjárhæð eða hámarksfjárhæð, og hvíla á loftfarinu, skuli njóta forgengis gegnt tjónþolanda eða réttartaka hans umfram 80% söluverðsins.

Eigi skal þó beita þessum ákvæðum, þá er notandi sá, sem er ábyrgur fyrir loftfarinu, hefur tekið nægilega og virka váttryggingu eða tekin er á hans vegum slík váttrygging hjá ríki eða váttryggingarfélagi í einhverju ríki til greiðslu slíks tjóns á mönnum eða fémunum.

Nú setja lög sáttmálaríkis, þar sem sala fer fram, eigi önnur mörk, og ber að telja váttryggingu nægilega í merkingu ofangreinds ákvæðis, ef váttryggingarfjárhæðin jafngildir að verðmæti því loftfari nýju, sem aðför er gerð í.

- (6) Útgjöld, sem kræf eru að lögum þess sáttmálaríkis, þar sem sala fer fram, og innt hafa verið af hendi í sameiginlega þágu lánardrottna við lögsókn þá, sem til sölu leiddi, skal greiða af söluverði á undan hverri annarri kröfu, þar með töldum þeim, sem forgengis njóta samkvæmt IV. gr.

VIII. gr.

Nauðungarsala loftfars samkvæmt VII. gr. hefur í för með sér, að eignarréttur að loftfarinu flytzt til kaupanda án allra hafta, sem hann tekur eigi á sig.

IX. gr.

Þá er frá er skilin nauðungarsala samkvæmt VII. gr., skal enginn flutningur loftfars frá þjóðernisskrá eða réttindaskrá eins sáttmálaríkis til sams konar skrár í öðru sáttmálaríki eiga sér stað, nema allir handhafar skrásettra réttinda hafi hlotið fullnustu eða veiti samþykki sitt til flutningsins.

X. gr.

- (1) Nú taka skrásett réttindi í loftfari, sem getur í I. gr. og eru til tryggingar á efnd skuldbindingar, er fjárhæð hennar eða hámarksfjárhæð er ákveðin, samkvæmt lögum þess sáttmálaríkis, þar sem loftfarið stendur á þjóðernisskrá, yfir varahluti, sem eru í birgðageymslu á einum eða fleirum tilteknum stöðum,

og skulu öll sáttmálaríki viðurkenna slík réttindi, meðan varahlutirnir eru á þessum stað eða stöðum, enda sé fyrir hendi á þeim stað, þar sem varahlutirnir eru geymdir, hentanleg auglýsing, sem tilgreinir tegund réttindanna, nafn og heimilisfang réttindahafa og þá skrá, þar sem réttindin eru skrásett, þannig að þriðji aðili megi glögglega sjá, að veðband hvílir á varahlutunum.

- (2) Listi, sem greinir tegund og tölu varahlutanna hér um bil, skal fylgja eða vera tekinn upp í hið skrásetta skjal. Skipta má á varahlutunum og öðrum áþekktum varahlutum, án þess réttur lánardrottins skerðist við það.
- (3) Ákvæðum í VII. gr. (1) mgr. og (4) mgr. og ákvæðum VIII. gr. skal beita um nauðungarsölu varahluta. Nú hefur lánardrottinn sá, sem aðför gerir, enga hlutbundna tryggingu í þeim, og skal beita ákvæðum VII. gr. (4) mgr., að því leyti, að sala má samkvæmt nefndu ákvæði fram fara, svo fremi gert er boð, sem nemur eigi minna en $\frac{2}{3}$ af verðmæti varahlutanna samkvæmt mati sérfróðra manna, sem skipaðir eru til matsstarfana af stjórnvaldi því, sem framkvæmir sölu. Þá er og hinu bæra stjórnvaldi rétt að takmarka í þágu lánardrottins þess, sem stendur að aðförinni, þá fjárhæð, sem koma á í hlut réttindahafa, er á undan ganga, við $\frac{2}{3}$ sölufjárhæðar, þá er frá hefur verið dreginn kostnaður sá, sem greinir í VII. gr. (6) mgr.
- (4) Varahlutir taka í merkingu greinar þessarar yfir hluta loftfara, hreyfla, skrúfur, útvarpstæki, áhöld, innanbúnað og fylgitæki og svo hluta þeirra og alla aðra hluti, hverrar tegundar sem er, sem geymdir eru í því skyni að verða settir í loftför í staðinn fyrir hluta eða hluti, sem teknir eru úr þeim.

XI. gr.

- (1) Ákvæðum sáttmála þessa skal í hverju sáttmálaríki beita um öll loftför, sem skrásett eru þjóðerniskrásetningu í öðru sáttmálaríki.
- (2) Sérhvert sáttmálaríki skal enn fremur beita um loftför, sem þar í ríki eru skrásett þjóðernisskrásetningu:
  - a. ákvæðum II., III. og IX. gr., og svo
  - b. ákvæðum IV. gr., nema þjörgunar- og varðveizluráðstafanirnar séu til lykta leiddar á yferráðasvæði þess ríkis sjálfs.

XII. gr.

Ekkert ákvæði sáttmála þessa skal vera því til fyrirstöðu, að nokkurt sáttmálaríki beiti lögum sínum um innflutning fólks, toll og loftferðir um loftfar.

XIII. gr.

Sáttmála þessum skal eigi beita um loftför hers, tollyfirvalda eða lögreglu.

XIV. gr.

Bærir handhafar dómgæzlu og framkvæmdarvalds í sáttmálaríkjum geta með þeim takmörkunum, sem lög í heimalöndum þeirra setja, haft beint samstarf um framkvæmd á ákvæðum sáttmála þessa.

XV. gr.

Sáttmálaríkin skulu gera þær ráðstafanir, sem nauðsynlegar eru til að framkvæma ákvæði þessa sáttmála, og samstundis tilkynna aðalritara Alþjóðaflugmálastofnunarinnar um slíkar ráðstafanir.

XVI. gr.

Orðið „loftfar“ skal í merkingu sáttmála þessa taka yfir loftfarsskrokkinn, hreyfla, skrúfur, útvarpstæki og alla aðra hluti, sem ætlaðir eru til nota í loftfarinu, hvort heldur þeir eru skeyttir í það eða teknir um stundarsakir úr sambandi við það.

XVII. gr.

Nú er sjálfstæð þjóðernisskrá haldin á nokkru landssvæði, sem sáttmálaríki ber gegnt erlendum ríkjum ábyrgð á, og skulu tilvisanir í sáttmála þessum til laga sáttmálaríkis þá taka, að því er landssvæðið varðar, yfir tilvisanir til laga þess.

XVIII. gr.

Heimilt skal að undirrita sáttmála þenna, unz hann tekur gildi samkvæmt ákvæðum XX. gr.

XIX. gr.

- (1) Sáttmáli þessi þarfnast fullgildingar af hendi ríkja þeirra, sem hafa undirritað hann.
- (2) Fullgildingarskjölum skal koma til varðveislu í skjalavörzlu Alþjóðaflugmálastofnunarinnar, sem tilkynnir varðveizlutökuna hverju ríki, sem undirritað hefur sáttmálann eða gerzt aðili að honum.

XX. gr.

- (1) Nú hafa tvö ríki, sem undirritað hafa sáttmálann, komið fullgildingarskjölum á sáttmála þessum til varðveizlu, og gengur hann í gildi milli ríkja þessara á nítugasta degi frá setningu seinna fullgildingarskjalsins í varðveizlu. Að því er varðar hvert það ríki, sem eftir nefndan tíma setur fullgildingarskjál sitt í varðveizlu, gengur sáttmálinn í gildi á nítugasta degi frá setningu fullgildingarskjalsins í varðveizlu.
- (2) Alþjóðaflugmálastofnunin skal tilkynna hverju undirritunarríki, hvaða dag sáttmálinn tekur gildi.
- (3) Aðalritari Alþjóðaflugmálastofnunarinnar skal skrásetja sáttmálann þegar eftir gildistöku hans hjá Sameinuðu þjóðunum.

XXI. gr.

- (1) Rétt er ríkjum, sem eigi hafa undirritað sáttmála þenna, að gerast aðiljar að honum, eftir að hann hefur gengið í gildi.
- (2) Ríki gerist aðili með því að koma aðildartökuskjali sínu til varðveizlu í skjalavörzlu Alþjóðaflugmálastofnunarinnar, sem síðan tilkynnir hverju því ríki, sem undirritað hefur sáttmálann eða gerzt hefur aðili að honum, um dag varðveizlusetningar.
- (3) Aðildin verður virk á nítugasta degi frá varðveizlusetningu aðildartökuskjalsins í skjalavörzlu Alþjóðaflugmálastofnunarinnar.

XXII. gr.

- (1) Aðildarríki hvert getur sagt upp aðild sinni með tilkynningu til Alþjóðaflugmálastofnunarinnar, sem tilkynnir hverju því ríki, sem undirritað hefur sáttmálann eða gerzt hefur aðili að honum, um dag þann, er henni barst uppsögnin.
- (2) Uppsögn verður virk eftir sex mánuði frá þeim degi, er hún barst Alþjóðaflugmálastofnuninni.

XXIII. gr.

- (1) Rétt er ríki hverju, þá er það kemur fullgildingar- eða aðildartökuskjali sínu til varðveizlu, að lýsa því, að aðild þess að sáttmála þessum skuli eigi taka til eins eða fleiri yfirráðasvæða, er ríkið ber ábyrgð á gegnt öðrum ríkjum.
- (2) Alþjóðaflugmálastofnunin tilkynnir hverju því ríki, sem undirritað hefur sáttmálann eða gerzt hefur aðili að honum, yfirlýsingu þessa.
- (3) Sáttmáli þessi gildir fyrir öll yfirráðasvæði, er sáttmálaríki ber ábyrgð á gegnt öðrum ríkjum, að undanskildum þeim yfirráðasvæðum, sem yfirlýsing samkvæmt (1) þessarar greinar tekur til.

- (4) Hverju ríki er rétt að gerast aðili að sáttmála þessum sér í lagi, að því er varðar eitt eða öll þeirra yferráðasvæða, er það hefur gefið yfirlýsingu fyrir samkvæmt (1) greinar þessarar, og skulu ákvæði (2) og (3) XXI. gr. gilda um slíka aðildartöku.
- (5) Rétt er ríki hverju að segja upp sáttmála þessum samkvæmt ákvæðum XXII. gr. sér í lagi fyrir öll eða eitthvert þeirra yferráðasvæða, er það ber ábyrgð á gegnt öðrum ríkjum.

Þessu til staðfestu hafa stjórnarfulltrúar samkvæmt fullri heimild undirritað sáttmála þenna.

Gert í Genf 19. júní 1948 á ensku, frönsku og spönsku, og eru allir textar jafngildir.

Sáttmála þessum skal koma til varðveislu í skjalavörzlu í Alþjóðaflugmálastofnuninni, og er heimilt að undirrita hann þar samkvæmt XVIII. gr.

Um Genfsáttmálann.

I.

Þá er menn tóku að stunda loftferðir milli ríkja, varð þeim ljóst, að brýna nauðsyn bar til, að ríki gerðu með sér sáttmála um réttindi í loftförum, til þess að menn ættu nokkurn veginn að vísu að ganga um það, hvaða réttindi í loftförum héldu gildi sínu, þótt loftför flytjist frá einu yferráðasvæði til annars, hvort heldur þau eru seld úr einu landi í annað eða eru í förum sem samgöngutæki.

Nefnd sérfræðinga í loftrétti (Citeja) hóf þegar á þriðja tug þessarar aldar að vinna að máli þessu og gekk 1931 frá uppköstum að tveimur sáttmálum. Alþjóðaráðstefnur voru eigi haldnar um uppköst þessi. Leið síðan og beið til ársins 1944, en þá var haldin ráðstefna í Chicago um borgaralegar loftferðir. Leiddi sú ráðstefna til stofnunar Alþjóðaflugmálastofnunar (ICAO). Ráðstefnan taldi nauðsynlegt að hefjast handa um samningu sáttmála um viðurkenningu á eignarrétti og tryggingarréttindum í loftförum. Bráðabirgðaflugmálastofnunin (PICAO) lét síðan nefnd vinna að sáttmálauppköstum.

Á fyrsta fundi Alþjóðaflugmálastofnunarinnar 1947 var enn samið uppkast. Þá samdi og lögfræðinganevnd Alþjóðaflugmálastofnunarinnar uppkast 1947. Loks var á öðrum fundi nefndrar stofnunar, hinn 19. júní 1948, gengið frá sáttmála og hann samþykktur og undirritaður af 20 ríkjum, þ. á m. Íslandi. Síðar bættust fleiri ríki í hópinn. Ísland hefur eigi enn fullgilt sáttmálann.

II.

Með sáttmálanum er eigi sköpuð réttareining. Höfuðmarkmið hans er að kveða á um, í hvaða tilvikum og með hverjum skilyrðum sáttmálaríki skuli viðurkenna tiltekin réttindi í loftförum, sem skrásett hafa verið í öðrum sáttmálaríkjum, og svo stöðu réttindanna í réttindastiganum.

Í XI. gr. Genfsáttmálans segir, að ákvæðum hans skuli beita í sáttmálaríki um öll loftför, sem skrásett eru að þjóðerni í öðru sáttmálaríki, og auk þess ákvæðum II., III. og IX. gr. og loks ákvæðum IV. gr., nema þjörgunar- og varðveislu-ráðstafanirnar séu leiddar til lykta á yferráðasvæði ríkisins. Samkvæmt I. gr. sáttmálans er það skilyrði viðurkenningar á réttindum og forstöðu þeirra í réttinda-stiga, að þau séu:

1. stofnuð samkvæmt lögum þess sáttmálaríkis, þar sem loftfarið er skrásett þjóðernisskráningu, og
2. löglega skráð í opinbera skrá í því ríki, þar sem loftfarið er skrásett þjóðernisskráningu.

Þjóðerni þeirra aðilja, sem hlut eiga að loftfari, ræður í þessu sambandi eigi úrslitum, en lög um loftför geyma oft ákvæði um, hverjir megi skrásetja loftför

í þjóðernisskrá, og venjulega er eigandi loftfars sama þjóðernis og loftfarið. Lánardrottinn, sem tryggingu hefur í loftfari, er hins vegar oft borgari annars ríkis en þess, sem loftfarið á heima í, t. d. seljandi loftfars, sem búsettur er í Bretlandi, selur loftfar til Íslands og fær veðrétt sinn í því skrásettan á Íslandi.

Samkvæmt XVI. gr. Genfsáttmálans tekur loftfar í merkingu sáttmálans yfir loftfarsskrokkinn, skrúfur, útvarpstæki og alla aðra hluti, sem nota skal í loftfarinu, hvort heldur þeir eru skeyttir í það eða teknir um stundarsakir úr sambandi við það.

Sáttmálinn mælir eigi fyrir um, að opinbera skrá skuli halda í sáttmálaríki um réttindi í loftförum, en sé slík skrá eigi haldin, njóta réttindi, stofnuð í því sáttmálaríki, eigi forréttar samkvæmt sáttmálanum í hinum sáttmálaríkjunum. Um tilhögun réttindaskrár segir í sáttmálanum það eitt, að allar skrásetningar um eitt og sama loftfar skuli rita í eina og sömu skrá, II. gr. (1). Þá skal stjórnvaldi hvers sáttmálaríkis vera skylt að gefa endurrit af því, sem skrásett er, III. gr. (2).

III.

Sáttmálinn setur einungis það skilyrði, að samningur um réttindi í loftfari sé löglega gerður eftir lögum skrásetningarlandsins. Hins vegar mælir sáttmálinn eigi fyrir, í hvaða varnarþingi mál skuli sækja. Nú er leitað fullnustu í loftfari í öðru sáttmálaríki en heimalandi þess, og eru dómstólar, þar sem mál er höfðað, hærir að fjalla um málið, og beita skulu þeir lögum skrásetningarríkisins, enda sé það eitt sáttmálaríkja. Ef því er eigi til að dreifa, skera alþjóðlegar einkamálareglur dómstólsríkisins úr, hvaða lögum beita skal.

IV.

Þau réttindi, sem sáttmálinn samkvæmt I. gr. og XI. gr. hans verndar, eru:

- a. Eignarréttur á loftfari. Eignarréttur í merkingu sáttmálans tekur bæði yfir algildan og raunkvæman eignarrétt og yfir eignarréttarfyrirvara í tryggingarskyni, t. d. þá er selt er að áskildum eignarrétti, unz kaupverð er greitt. Enn fremur tekur eignarréttur til conditional sale, Bill of sale í tryggingarskyni og equipment trust samkvæmt enskum og amerískum lögum. Lög skrásetningarríkis skera úr um efni og vernd, öflun og missi eignarréttar, en samkvæmt XVI. gr. sáttmálans skulu fylgಿತæki loftfarsins hlíta sömu reglum sáttmálans og loftfarið sjálft, jafnvel þá er þau eru tekin úr loftfarinu um stundarsakir.
- b. Réttur vörzluhafa loftfars til að eignast það með kaupum. Regla þessi er reist á reglum ensks og ameríksks réttar um conditional sale og hire purchase agreement. Ákvæðið tekur eigi yfir kaupsamning um loftfar, er kaupandi hefur ekki fengið vörzlu þess.
- c. Réttur til að hafa loftför í vörzlum samkvæmt leigusamningi, sem gerður sé fyrir sex mánaða leigutíma eða lengur. Regla þessi stafar frá reglum ameríksks réttar um hire purchase og equipment trust.
- d. Veðréttindi og áþekk réttindi í loftfari, sem eru samkvæmt samningi til tryggingar á greiðslu skuldar, er fjárhæð hennar eða hámarksfjárhæð hennar er fastákveðin. Lögveð og dómveð falla eigi undir ákvæðið, sbr. þó IV. gr. um bjarglaun. Stofnun veðréttar í loftfari, verkun skrásetningar hans gegnt þriðja aðilja, staða hans í réttindastiganum og slokknun hans fer að lögum þess lands, þar sem loftfarið var skrásett, er til veðréttar var stofnað, II. gr. (2). Veðhafi skal hafa sama veðrétt í loftfarinu sjálfu og fylgಿತækjum þess, XVI. gr., og svo í varahlutum þess, sem eru í birgðageymslu, ef lög skrásetningarríkis ákveða það, X. gr.

Sáttmálaríki er samkvæmt VI. gr. eigi skylt að hlíta því, að eigandi eða forráðaðili stofni nein þau réttindi, sem í I. gr. (1) getur, í loftfari, eftir að hann fékk vitneskju um kyrrsetninguna, fjárnám eða nauðungarsölu loftfarsins, ef lánardrottinn sá, sem framkvæmir kyrrsetninguna eða fjárnámið, eða kaupandi bíður tjón

við það. Hér nægir til véfengingar, að gerðarþolandi sé í vondri trú. Véfengja má þá, þótt kaupandi eða viðtakandi réttinda sé grandlaus.

Í IX. gr. segir: Þá er frá er skilin nauðungarsala, skal enginn flutningur frá þjóðernisskrá eða réttindaskrá eins sáttmálaríkis til sams konar skrár í öðru sáttmálaríki eiga sér stað, nema allir handhafar skrásettra réttinda hafi hlotið fullnustu eða veiti samþykki sitt til flutnings.

Dómstólar í sáttmálaríki, þar sem nauðungarsala fer fram, myndu og geta hrundið réttindum í loftfari, ef þau eru véfengjanleg utan gjaldþrotaskipta í því sáttmálaríki, þar sem þau voru skrásett. Ef eigi er um sáttmálaríki að tefla, gilda alþjóðlegar einkamálaireglur.

V.

Fyrir sáttmálavernduðum kröfum, sem í I. gr. getur, ganga samkvæmt IV. gr. (5) og XI. gr. laun fyrir björgun loftfars og endurgjald fyrir afbrigðileg útgjöld, sem hafa verið algerlega nauðsynleg til að varðveita loftfarið, IV. gr. a. og b., enda séu kröfur þessar samkvæmt lögum þess ríkis, þar sem björgunin eða varðveizlu-ráðstafanirnar eru til lykta leiddar, tryggðar með hlutbundnum rétti í loftfarinu. Ef kröfur þessar eru tryggðar lögveði í því sáttmálaríki, þar sem björgun eða varðveizla er til lykta leidd, skulu sáttmálaríki sín á milli viðurkenna lögveðið. Sáttmálaríki skal einnig þá viðurkenna réttindi þessi í sjálfs sin loftförum. Þessar kröfur skulu því eigi hlíta lögum skráningararríkisins, eins og getur samkvæmt I. gr., heldur ríkis þess, þar sem varðveizlan var veitt.

Réttindum samkvæmt IV. gr. (1) skal fullnægja í öfugri röð við þá atburði, sem leiddu til réttindanna.

Fyrir verður að liggja viðurkenning eiganda loftfars á veðrétti eða mál vera höfðað um hann og svo skrásetning hans að hafa farið fram, allt innan þriggja mánaða frá lokum björgunar- eða varðveizluathafnar til þess að hann haldizt, IV. gr. (4) a. og b.

Nú er rétt að benda á, að sáttmálinn geymir reglur um duldar forréttinda-kröfur:

- a. Í VII. gr. (6) er svo mælt, að kostnað, sem er kræfur að lögum þess sáttmálaríkis, þar sem nauðungarsala fer fram, og orðið hefur í sameiginlega þágu lánardrottna við lögsókn þá, er til sölu leiddi, skuli greiða af söluandvirði á undan hverri annarri kröfu, þar með töldum þeim kröfum, sem forgengis njóta samkvæmt IV. gr.

Í XII. gr. segir, að ekkert ákvæði sáttmálans skuli vera því til fyrirstöðu, að nokkurt sáttmálaríki beiti lögum sínum um innflutning fólks, toll og loftferðir um loftför. Samkvæmt þessu er rétt að láta fésektir og féviti fyrir brot á nefndum lagaákvæðum njóta forgengis fyrir öðrum réttindum í loftfari.

- b. Gild skulu vera samkvæmt VII. gr. (5) ákvæði í ríki, þar sem nauðungarsala loftfars fer fram, þess efnis, að forgangsréttindi í loftfari samkvæmt I. gr. skuli víkja um 20% af söluverði loftfars fyrir kröfum tjónþolanda, sem hlotið hefur tjón af völdum loftfarsins eða annars loftfars sama eiganda á jörðu niðri.

Eigi skal beita þessari reglu ef sá, sem ábyrgur er fyrir loftfarinu, hefur tekið eða tekinn er á hans vegum nægileg og virk váttrygging til greiðslu slíks tjóns á mönnum og munum.

- c. Nú eru birgðir varahluta veðsettar með loftfari samkvæmt X. gr. sáttmálans, og er rétt að veita fjárnámshafa, sem veðréttar nýtur eigi, rétt til forgangs að $\frac{1}{3}$ uppboðsandvirðis að frádregnum kostnaði, enda nemi boð í varahlutina að fjárhæð a. m. k. $\frac{2}{3}$ af verðmæti þeirra.

VI.

Sáttmálinn veitir eigi forgangsrétt kröfum fyrir ríkissjóðsgjöldum annars né heldur fyrir kröfum um skaðabætur fyrir spjöll á flugvöllum, gjöldum vegna brennis (eldsneytis) né fyrir launakröfum áhafnar.

VII.

Samkvæmt IX. gr. er það skilyrði fyrir flutningi loftfars frá Þjóðernis- eða réttindaskrá eins sáttmálaríkis til annars, að allir handhafar skrásettra réttinda í fyrra ríkinu hafi hlotið fullnustu eða veiti samþykki sitt til flutningsins. Regla þessi, getur oft leitt til þess, að erfitt er að selja útlendingum loftfar, sem á hvíla skuldir, jafnvel vegna margra loftfara. Útlendingur má eigi eiga loftfar í því ríki, þar sem það er skrásett, og eigi fæst samþykki lánardrottna, er eigi hafa fengið fullnustu, til að flytja það yfir á skrá í heimalandi kaupanda.

VIII.

Um framkvæmd nauðungarsölu gilda ákvæði V., VII. og VIII. gr. Er vísað til hinna ýtarlegu reglna þar. Nauðungarsala í heimalandi loftfars fer eftir lögum þess lands, XI. gr. Ákvæði VII. gr. sáttmálans geymir ýtarlegar formreglur um framkvæmd uppboðs. Ber sáttmálaríki nauðsyn til að samræma lög sín þessum reglum. Ómerkja skal nauðungarsölu, sem fram fer andstætt reglunum, samkvæmt kröfu þess aðilja, sem tjón bíður við það, enda beri hann fram kröfu sína, áður en 6 mánuðir eru liðnir frá söludegi.

Í VIII. gr. er svo mælt, að nauðungarsala hafi í för með sér, að eignarréttur að loftfarinu flytjist til kaupanda án allra hafta, sem hann tekur eigi á sig. Jafnframt segir í VII. gr., að enga nauðungarsölu megi til lykta leiða, nema réttindi, sem ganga samkvæmt sáttmálanum fyrir kröfu lánardrottins þess, er lögsækir, greiðist af söluverðinu eða kaupandi viðurkenni, að þau séu tryggð í loftfarinu.

Þetta tekur til skrásettra réttinda og svo til forgangsréttinda samkvæmt IV. gr. Vextir af forgangskröfum um þriggja ára bil fyrir upphaf aðfarar njóta forgangsréttar þessa, V. gr. Aðili, sem heðið hefur tjón á jörðu niðri af völdum loftfars, getur, ef lög standa til þess í ríki, þar sem skaðinn varð, krafist að ganga fyrir rétthöfum samkvæmt I. gr., að því er varðar allt að 20% uppboðsandvirðis. Hér má enn nefna heimild X. gr. (3) til að veita óveðtryggðum fjárnámshafa forgangsrétt til $\frac{1}{3}$ uppboðsandvirðis varahlutabirgða sem seldar eru í heild sérstaklega.

IX.

Sáttmálaríki getur lagt hann við skrásetningu réttinda, sem eigi verða löglega stofnuð að sjálfs þess rétti, II. gr. (3). Takmarkast reglur sáttmálans af þessu ákvæði.

Svo sem áður var sagt, skal samkvæmt XI. gr. beita ákvæðum sáttmálans í hverju sáttmálaríki um öll loftför, sem skrásett eru Þjóðernisskráningu í öðru sáttmálaríki. Hins vegar taka ákvæði sáttmálans almennt eigi til loftfars hvers sáttmálaríkis sjálfs innan lands, þ. e. sáttmálaríki þarf eigi að beita sáttmálanum um sjálfs sín loftför, en undantekningar eru frá þessari reglu. Sáttmálaríki ber í eftirtöldum tilvikum að beita sáttmálanum um sjálfs sín loftför.

Í II. gr. (1) segir: Allar skrásetningar, er varða eitt og sama loftfar, skal rita á eina og sömu skrá.

Í III. gr. (1) segir: Greina skal skýrt í Þjóðernisskírteini heimilisfang stjórnvalds þess, sem skrásetningu hefur á hendi.

IV. gr. kveður á um forgengi bjarglauna og varðveizlukostnaðar. Þó er sáttmálaríki eigi skylt að beita þessum ákvæðum um sjálfs sín loftför, ef björgun eða varðveizluathöfnum lýkur á yfirráðasvæði þess sjálfs, XI. gr.

X.

Ákvæðum sáttmálans skal eigi beita um loftför hers, tollyfirvalda eða lögreglu, XII. gr.

Bærir handhafar dómgæzlu og framkvæmdarvalds í sáttmálaríkjunum geta með þeim takmörkunum, sem lög í heimalöndum þeirra setja, haft beint samstarf um framkvæmd á ákvæðum sáttmála þessa, XIV. gr.

Sáttmálaríkin annast framkvæmd sáttmálans og tilkynna aðalritara Alþjóðaflugmálastofnunarinnar þær ráðstafanir, sem þau gera í því skyni, XV. gr.
Sjá ákvæði XVIII. gr. um beiting sáttmálans á yferráðasvæðum, er hlíta sér-
lögum.